

IN MEMORIAM

Vlado Lončar (1931. – 2013.)

Jedan od osnivača Speleološke sekcije u Planinarskom društvu »Zagreb« 1949. i u Planinarskom društvu »Željezničar« (PDŽ) 1950. bio je i Vlado Lončar, zvan Floki. Po zanimanju je bio strojarSKI tehničar. Radio je najprije, od svoje 16. godine, u Tvornici računskih strojeva, zatim u Tvornici željezničkih vozila »Janko Gredelj« i na kraju u Trgovačkom poduzeću Ferimport, iz kojeg je 1992. otišao u mirovinu.

Rodio se 14. siječnja 1931. u Zagrebu, gdje je 31. srpnja 2013. i umro.

Kao jedan od prvih članova Speleološke sekcije osnovane u PD-u »Zagreb« 1949, prešao je 1950. s ostalim članovima u Speleološku sekciju PDŽ-a, čiji je član bio do smrti. Za počasnog člana SO-a izabran je 1975.

Speleologijom se počeo baviti još 1947., kada je sa svojim prijateljima istraživao špilju Veternicu i druge špilje na Medvednici. Do upisa u ŠS PD-a »Zagreb« bio je u Veternici već pedesetak puta. Od tada pa do 1958., do kada je trajala njegova speleološka djelatnost, posjetio je ili sudjelovao u istraživanju još pedesetak raznih špilja i jama, u nekima i više puta. Od njih su danas poznatije: Cerovačke špilje, špilja Lokvarka, špilja Vrlovka, jama Mandelaja, jama Zvekača, jama Čudinka, špilja Hajdova hiža, špilja Tounjčica, Jama na Kolištini, špilja Ostrvica i dr. Turistički je u Sloveniji posjetio Postojnsku špilju, Škocjansku špilju, Zelške jame i špilju Predjamski grad.

Iako se nakon 1958. više nije aktivno bavio speleologijom, pratio je rad SO-a i redovno posjećivao godišnje skupštine. Dok je još bio zaposlen, pomagao je SO-u i pri nabavi raznog materijala i opreme.

Lončar je 1953. bio jedan od sudionika istraživanja i topografskog snimanja špilje Lipe u Lokvama (današnji naziv je špilja Lokvarka).

Stjepan Katusić

Vlado Lončar 1955. na dnu jame Mandelaje

Tom se prilikom s nekolicinom članova spustio iz turističkog dijela špilje (Treće galerije), kroz pedesetak metara duboku koljenastu jamu, u novootkrivenu Četvrtu galeriju. Tako se po ondašnjoj izmjeri spustio 142 m duboko, što mu je osobni rekord. Već 1955. sudjelovao je u istraživanju jame Mandelaje, koja je tada istražena do dubine od 85 m (po današnjim izmjerama) i bio jedan od članova koji su se spustili na samo njezino dno.

Najdulji boravak u nekoj špilji ostvario je u špilji Veternici, 72 sata, još 1947. Posebno se bavio speleološkom opremom, arhivom i fotografiranjem. U SS/SO-u bio je 1954. član UO-a bez posebnog zaduženja, ekonom-oruđar 1955., tajnik 1956. i arhivar 1957.

Sudjelovao je na Speleološkom seminaru za članove SD-a »Bosna« iz Tuzle i članove SS PDŽ-a u Zagrebu u špilji Veternici 1956.

Po Pravilniku KS PSH naziv speleolog-suradnik stekao je 1949., speleolog-pripravnik 1956. i speleolog 1970. te bez polaganja ispita dobio značku broj 6.

Za svoj rad u planinarstvu i speleologiji dobio je:

1960. Priznanje UO-a PDŽ-a za zalaganje na polju planinarstva prigodom 10. godišnjice rada PD-a »Željezničar«

1962. Brončani znak PSH-a

1975. Priznanje UO-a PDŽ-a povodom 25. obljetnice PDŽ-a

1975. Zahvalnicu SO-a dužnosnicima povodom 25. obljetnice PDŽ-a

1975. Zahvalnicu SO-a aktivnim članovima povodom 25. obljetnice PDŽ-a

Objavio je:

- Lončar, V., 1970: Speleološke uspomene. Speleolog, god. 14/15 za 1966.-1967., str.15, Zagreb

Vlado Božić

Vlado Lončar 2008. u svom vrtu

- Lončar, V., 2000: Speleološke uspomene ili kako smo počeli. Speleolog, 1950-2000, str. 2, Zagreb
- Lončar, V., 2010: Speleološke uspomene ili kako smo počeli. Hrvatsko planinarsko

Božena Krajić Vrsalović

Vlado Lončar 2010. na jubilarnoj godišnjoj skupštini SO-a

društvo »Željezničar« Zagreb 1950-2010, str. 198-199, Zagreb

Do sada mu je objavljena jedna biografija:

- Božić, V., 2000: Vlado Lončar (1931 -), Speleolog, 1950-2000, str. 137-138, Zagreb

Kako smo počeli

Vlado Lončar

U prvim poslijeratnim godinama i ja sam sudjelovao u tadašnjim masovnim omladinskim planinarskim izletima. Na jednom takvom izletu na Glavicu 1947. odvojio sam se s jednom grupom omladinaca u namjeri da potražimo špilju Veternicu. Ulaz u špilju prilično smo teško pronašli jer je bio obrašten travom i šikarom, a i zbog toga što nitko nije znao točnu lokaciju. Kada smo ulaz konačno pronašli, nakon priličnog oklijevanja uvukli smo se u predvorje. U to vrijeme ulaz je bio visok oko 50 cm i širok oko 150 cm. Taj posjet Veternici i boravak u predvorju bio je možda presudan da sam se poslije opredijelio za speleologiju.

Tijekom 1947. godine koristio sam priliku na svakom izletu, gdje je za to postojala mogućnost, da pogledam špilju ili bilo kakvu udubinu u zemlji. Na takvim speleološkim izletima uvijek me je pratio moj školski kolega Branko Kajs. Sjećam se da smo bili nekoliko puta u Veternici, ali nikada dalje od oko 100 m, u starim rudnicima na Sljemenu (kod planinarskog doma »Grafičar«), u špilji na Bizeku te se spuštali po užetu za rublje u jame ispod Rauchove lugarnice (današnje »Horvatove stube«), itd.

U to vrijeme radili smo obojica u Tvornici računskih strojeva. Tu smo zainteresirali jednu grupu mladih radnika i s njima otišli u špilju Veternicu. Tom prilikom bili smo stigli do mjesta zvanog »Kalvarija« (oko 400 m od ulaza). Špilja je sve toliko oduševila da smo se dogovorili organizirati jednu »ekspediciju« i probiti se do kraja špilje. Pripreme su trajale dugo jer nije bilo opreme. Svaki je bio zadužen pribaviti nešto od opreme, a neke smo stvari morali izraditi sami. Sjećam se da je netko donio skicu prvog dijela špilje (950 m) čije porijeklo mi nije poznato. Konačno smo odlučili da se u špilju ide za vrijeme

Zbog zanimljivog opisa Lončarove speleološke djelatnosti prije nego što je postao članom Speleološke sekcije PD Zagreb i PDŽ-a, u nastavku ponovno donosimo njegov članak objavljen u posebnom broju časopisa Speleolog izdanom povodom 50. godišnjice osnutka odsjeka.

Vlado Božić

prvosvibanjskih praznika 1948. godine. Pred Veternicu smo stigli 30. travnja i nakon dugotrajnih priprema u sumrak ušli u špilju. Pred ulazom svi smo se vezali na jedno alpinističko uže duljine oko 60 metara, ali smo ga nakon 200 metara odbacili. Poslije niza peripetija i lutanja stigli smo do Velikog slapa (danas slap Viktorija) i ustanovili da nam je za daljnji put potrebno uže. Kako uže nismo imali, vratili smo se. Iz špilje smo izašli 2. svibnja navečer, prljavi, mokri i iscrpljeni od umora, pošto smo u njoj boravili neprekidno dva dana i dvije noći bez spavanja. Stečenim iskustvom na ovom istraživanju došli smo do zaključka da se do Velikog slapa i natrag može stići u jednom danu, ali pod uvjetom da se uzme samo najnužnija oprema i hrana, što znači desetinu prijašnje količine.

Već nakon mjesec dana, jedne subotnje večeri, opremljeni samo najnužnijom opremom i jednim kraćim užetom, ušli smo u špilju. Za nepunih 8 sati stigli smo preko Velikog slapa do krajnje točke do koje se može provući prateći potok. Tada smo smatrali da je naš uspjeh potpun. Međutim, kod vraćanja zainteresirala nas je sva sila sporednih kanala i odvojaka. Ove odvojke istraživali smo čitave 1948. godine a i jedan dio 1949. Ne sjećam se koliko smo puta tada bili u Veternici, ali vjerujem da smo bili najmanje 40 do 50 puta. U to vrijeme osnivale su se u poduzećima i tvornicama planinarske sekcije. I mi smo htjeli u našoj omladinskoj organizaciji osnovati planinarsku sekciju, ali kako u njoj nismo naišli na razumijevanje, nakon niza razgovora čitava se grupa upisala u nedavno osnovano Planinarsko društvo »Zagreb«. Tu sam saznao da se sprema osnivanje speleološke sekcije. Dogovorili smo se da čitava naša grupa pristupi toj sekciji. To smo i učinili.

Osnivačka skupština Speleološke sekcije PD-a »Zagreb« održana je 15. listopada 1949. godine i od toga vremena je i čitava naša grupa bila uključena u njezin rad. Naša je grupa brojila je tada oko 15 planinara. Prema sjećanju i prema fotografijama iz tog vremena mogu iznijeti samo neka imena: Branko Kajs, Branko Potkačnik, Oto Jančin, Vlado Bosner, Ivo Bojanić, Vlado Kalata, Vlado Bocek, Mladen Golubić, Rudo Cvetković i Josip Biščanić.

Juraj Posarić (1949. – 2013.)

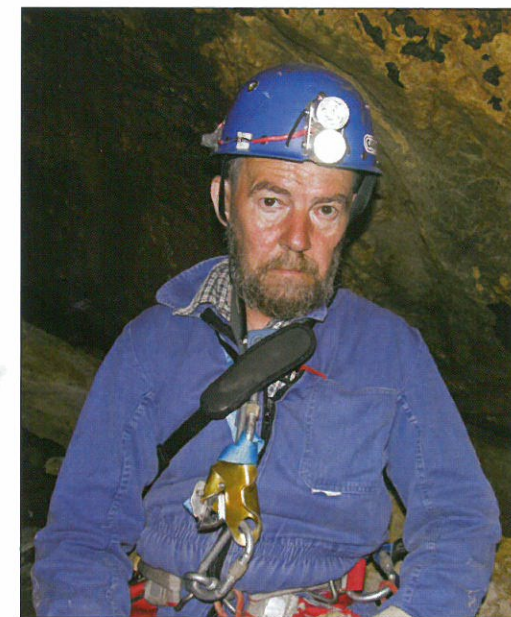
Jedan od članova Hrvatskog planinarskog društva »Željezničar« s najduljim stažom u Društvu i njegovom Speleološkom odsjeku, Juraj Posarić, svojom iznenadnom smrću ostavio nas je prerano, jer je do zadnjeg trenutka života obavljao svoj posao speleologa i višeg inspektora zaštite prirode.

Rodio se 3. kolovoza 1949. u Zagrebu gdje se i školovao. Zvanje dipl. ing. kemije stekao je 1976. na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu, a zvanje instruktora speleologije 1980. na Fakultetu za fizičku kulturu u Zagrebu.

Kao kemičar radio je u tvornicama RIS, Chromos i Kutrilin (kao šef laboratorija za istraživanje). Nakon sudjelovanja u Domovinskom ratu do 1996. radio je u MORH-u, a od tada, do kraja života, u državnoj službi.

Planinari je počeo već s 11 godina, kada ga je tata Karlo 1960. upisao u PD »Željezničar«. S ocem i članovima PD-a išao je na izlete. Izlet na Frušku goru i Petrovaradinsku tvrđavu 29. studenog 1964. bili su prekretnica u njegovom životu. Nakon što je s Veljkom Šegrcom, starijim članom Speleološkog odsjeka, razgledavao katakombe tvrđave (ostali su u katakombama neko vrijeme zaključani), upoznao je podzemlje i društvo koje mu se dopalo pa se po dolasku u Zagreb (u prosincu 1964.) upisao i u Speleološki odsjek. Imao je tada 15 godina. Već iduće 1965. godine u Vojnom Tuku je pohađao Planinarsku školu, a 1966. i Speleološku školu te stekao naziv speleolog-pripravnik. Od tada je sudjelovao u radu 25 speleoloških škola, tečajeva i seminara, najprije kao učenik, a od 1970. kao pomoćni instruktor.

Nedugo zatim (18. prosinca 1949.) sudjelovao sam s Brankom Kajsom i drugim članovima Sekcije u svom prvom izletu u Cerovačke špilje kod Gračaca. Prilikom prelaska jedne grupe članova u PD »Željezničar« s njima je u to Društvo prešla i cijela naša grupa. Od toga časa počeo je naš intenzivniji i svrsishodniji rad na istraživanju krša.

Vlado Božić

Jura 20. 5. 2009. u nadzoru Špilje u kamenolomu Tounj

Ispit za instruktora KS PSH položio je 1978. i stekao naziv speleolog sa značkom br. 37. Školujući se dalje na Fakultetu za fizičku kulturu u Zagrebu i položivši sve ispite, stekao je zvanje instruktora speleologije (instruktorski rad bio je »Organiziranje speleoloških istraživanja«). Jura je bio polaznik i organizator seminara o ekologiji 1993. kada je stekao i naziv speleolog-ekolog, a 1988. bio je organizator prvog seminara o primjeni elektronskih računala u speleologiji. Svoje znanje nesebično je prenosio na mlađe naraštaje,

Jura u jednoj jami na Bizeku, 24. listopada 1965.

i to ne samo u Hrvatskoj već i izvan nje – u Srbiji i Crnoj Gori bio je instruktor i ispitivač na njihovim ispitima.

U svom dugom aktivnom razdoblju najviše je dužnosti obnašao u prvim godinama aktivnosti. U upravi Društva bio je član Izvršnog odbora od 1968.-1975., u SO-u je bio pročelnik 1967.-1968. i 1970.-1971., tajnik SO-a 1988. i blagajnik 1972. Obnašao je dužnosti i u Planinarskom savezu Hrvatske. Bio je član Komisije za orijentaciju, Komisije za školovanje i Komisije za zaštitu prirode. U Komisiji za speleologiju bio je član 1967.-1968. i tajnik 1971.-1975.

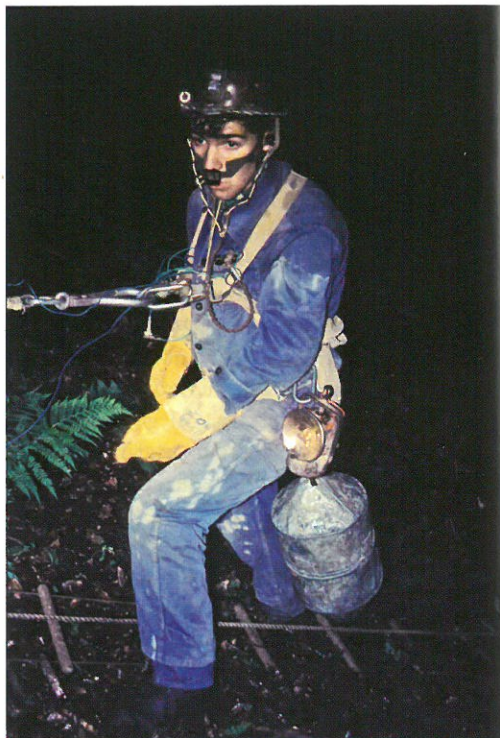
U uredništvu časopisa *Speleolog* bio je član uredništva u 16 brojeva, korektor u tri broja i tehnički urednik u tri broja, a njegove su fotografije objavljene na naslovnicama tri broja.

Jura je od samog početka sudjelovao u mnogim speleološkim istraživanjima u cijeloj Hrvatskoj i nekoliko u inozemstvu. Posjetio je ili sudjelovao u istraživanju u oko 700 špilja i jama, a sam je izradio oko 300 nacrtu špilja i jama. Bio je u više zanimljivih špilja u svim republikama bivše Jugoslavije, ali i u Mađarskoj, Slovačkoj, Češkoj, Austriji, Italiji, Francuskoj i Španjolskoj. Kao planinar posjetio je mnoge naše i strane planine.

Njegovo sudjelovanje na mnogim stručnim skupovima gotovo uvijek je bilo s referatom, nekad i sa dva, počam od V. Jugoslavenskog speleološkog kongresa u Skoplju 1968. do 11. Skupa speleologa Hrvatske 2009. u Višnjanu. Bio je sudionik i na dva međunarodna speleološka kongresa: 1986. u Barceloni i 1989. u Budimpešti, naravno, s referatima. Ukupno je sudjelovao na 19 speleoloških skupova.

Jura je bio i plodan speleološki pisac – autor raznih zanimljivih tekstova, ukupno stotinjak. Najviše je članaka objavio u publikaciji OSA (časopis Omladinske sekcije PDŽ-a), u časopisu *Naše planine*, poslije *Hrvatskom planinaru* (izdanje PSH/HPS), u časopisu *Okoliš* (izdanje Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja) i, naravno, u časopisu *Speleolog*. Članci se odnose na planinarstvo, orijentaciju, školovanje, zaštitu prirode i speleologiju. Najvrjedniji tekstovi posvećeni su rasvjeti u speleologiji, od svijeeće, karbidne lampe do električnih lampi koje nose speleolozi, preko rasvjete za foto i filmsko osvjetljavanje do rasvjete turistički uređenih špilja. Pisao je o mjerenju parametara špilje na temelju kojih bi se odredile karakteristike rasvjete.

Uveo je tzv. snimanje »nultog stanja« špilje prije bilo kakvog zahvata u njima. Osmislio je izračunavanje karakteristika osvjetljenja špilja. Uveo je osvjetljavanje špilje električnom energijom dobivenom iz solarnih panela (Manita peć, Grapčeva špilja i dr.), kao i korištenje svjetiljke

Juraj Posarić u trenutku spuštanja u Jamu među cestama

koje troše manje struje, a daju bolje svjetlo – LED svjetiljke (Jama Baredine, Samograd i dr.). Sam je izradio više projekata za osvjetljavanje špilja.

Posarić je velik doprinos speleologiji dao rađajući u državnoj službi, najprije kao savjetnik u Državnoj upravi za zaštitu okoliša pa do višeg inspektora zaštite prirode u Ministarstvu zaštite okoliša i prirode. U tom svojstvu obavljao je nadzor nad svim turistički uređenim špiljama, organizirao čišćenje zagađenih špilja i jama, propagirao i provodio zaštitu ugroženih podzemnih staništa i pojedinih podzemnih životinjskih vrsta, sudjelovao u donošenju propisa o zaštiti prirode i njihovoj provedbi.

Kao planinarski orijentacist sudjelovao je u brojnim planinarskim orijentacijskim natjecanjima i zalagao se za tzv. »humano natjecanje«. U razdoblju 1972.-1983. bio je organizator najmasovnijih planinarskih orijentacijskih natjecanja Memorijal »Janko Mišić« u Samoborskom gorju. Kao natjecatelj i organizator sudjelovao je i na speleološkim orijentacijskim natjecanjima (od 1972. do 1989.) i postizao dobre rezultate.

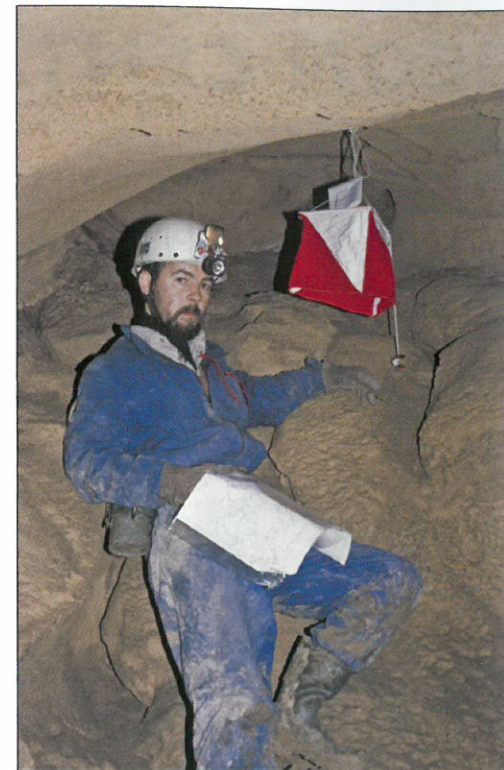
Jura je više puta sudjelovao i u akcijama spašavanja unesrećenih u jamama.

Od 1980. do 2001. bio je voditelj službe vodiča po špilji Veternici, koju je organizirala KS PSH. U tom je razdoblju u špilji organizirao »Zagrebačku podzemnu scenu« (vokalne i instrumentalne koncerte i igrokaze).

Zajedno s Brankom Jalžićem osmislio je mjerenje dubine blago nagnutih kanala koji često mijenjaju smjer, i to pomoću zidarske libele – vodene vage, što je iskoristio i 1974. u mjerenju dubine ponora Rašpor u Istri.

Jura se bavio i fotografiranjem, naročito je imao uspjeha s crno-bijelim filmovima. Još su uvijek aktualne njegove snimke raznih špilja, a također i snimke s raznih skupova na kojima je snimao portrete svojih kolega. Koristio je i kameru s 8-mm filmom i 16-mm filmom (zapaženi su mu filmovi o Veternici, Breznu pri Gamsovi glavici i dr.).

U jesen 1991. bio je sudionik spašavanja »Lovinačkog zbjega« (iz Lovinca preko Velebita u Dalmaciju), a bio je i sudionik Domovinskog rata 1991.-1992. kao član Planinske satnije »Velebit«.

Orijentacijsko natjecanje 1989. u Špilji u kamenolomu Tounj

Za svoj rad dobio je više raznih nagrada i priznanja od svog SO-a, matičnog društva, ali i drugih (od 1975.-2000.). Dobio je 1968. brončani znak PSH-a i 1975. zlatni znak PSH-a, također 1985. srebrni znak PS-a Jugoslavije, diplomu i značku 1989. PS-a Zagreba i 1990. zlatni znak PS-a Jugoslavije. Do sada su mu objavljene tri biografije, 1975., 1994. i 2004., a sve ih je napisao Željko Poljak.

Juraj Posarić iznenada je preminuo 10. kolovoza 2013.

Iza ovih podataka, možda najvažnijih, krije ih se još mnoštvo manje važnih, a svi pokazuju Jurinu svestranost i stručnost. Ono što nije moguće ovdje prikazati to su doživljaji koje smo s njim proživjeli. Trenutke uz pjesmu i gitaru u njegovoj ruci dugo ćemo pamtit, kao i vesela druženja na speleološkim istraživanjima i skupovima.

Hvala Juri na trenucima koje smo proveli zajedno.

Vlado Božić